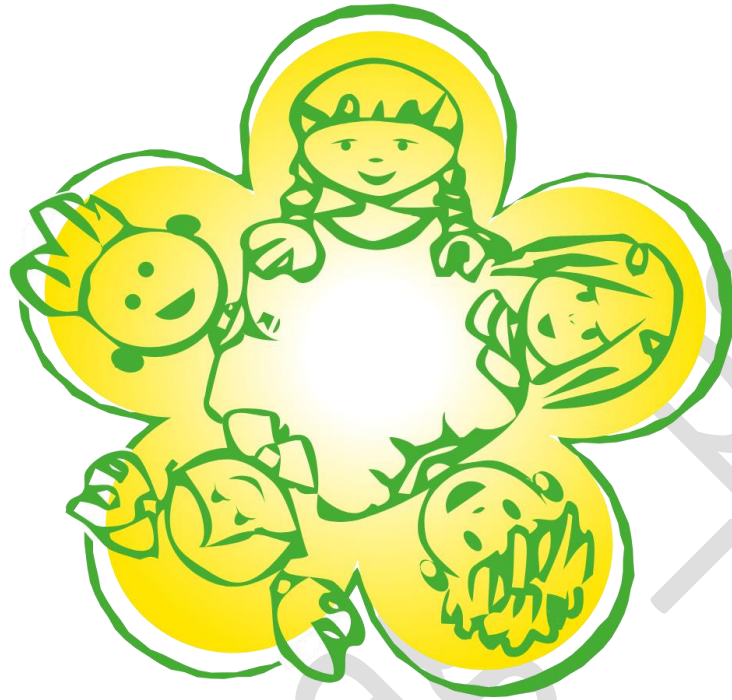

بسم الله الرحمن الرحيم

پکیج اختلالات یادگیری

(مشکلات خواندن، نوشتن، ریاضی)

بهمراه کاربرگ و پاورپوینت

اختلال یادگیری

یادگیری یکی از مهمترین جنبه های رفتاری در انسان و موجودات تکامل یافته می باشد، که پایه و اساس بسیاری از مهارت ها است. یادگیری در انسان موجب می شود از سایر موجودات و دیگر همنوعان خود متمایز گردد. انسان همواره نیاز به رفتارهای تازه ای دارد که یادگیری می شوند و نیاز به یادگیری به طور طبیعی در نهاد بشر وجود دارد.....

شیوع اختلال یادگیری در دختران و پسران

تعیین دقیق شیوع اختلال یادگیری دشوار است و یکی از دلایل آن فقدان یک تعریف دقیق و یکسان درباره کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری می باشد و علت دیگر آن که هر چه ملاک شناسایی این کودکان دقیقتر باشد، تعداد کودکانی که به عنوان کودکان دارای اختلال یادگیری شناخته می شوند، محدودتر خواهد بود، نکته دیگر آن که شیوع این مشکل در سنین مختلف، متفاوت است.

اختلال یادگیری به چند دسته تقسیم می شوند؟

اختلال یادگیری مجموعه ای از رفتارهای پیچیده را تحت تاثیر قرار می دهد، در نتیجه طبقه بندی رسمی آنها بسیار دشوار است، به همین دلیل در منابع پژوهشی مختلف، طبقه بندی های متفاوتی ذکر شده است. براساس طبقه بندی DSM-IV، اختلال یادگیری به ۴ دسته تقسیم می شوند که تعاریف آنها برگرفته از DSM-IV، در بخش های بعدی آورده شده است.

۱- اختلالات خواندن

۲- اختلالات نوشتاری

۳- اختلال ریاضی

۴- اختلال یادگیری که به گونه ای دیگر مشخص نشده است.

اما DSM5 تلاش کرده است که بعضی طبقه بندی ها را عمومی تر کند تا بتواند جنبه های مختلف و متنوع مشکلات را طوری پوشش دهد که بر شروع آنها در کودکی تاکید شده باشد و این مشکلات از مشکلات مرتبط با سایر مشکلات (مثلاً طیف اتیسم) تفکیک شوند.

نکته: با حذف اختلال خواندن ، اختلال نوشتن و اختلال ریاضی از DSM5 و تبدیل آنها به “اسپسیفایر” یعنی با تبدیل شدن Disorder به Specifier از اصطلاح “اختلال” دیگر استفاده نخواهیم کرد و در عوض اصطلاح “مشکل problem” را به کار خواهیم برد.

مشکل خواندن

معمولاً کودکان در نخستین تجربه سوادآموزی خود، اغلب آموختن را با استفاده مستقیم از کتابهای بسیار آغاز می کنند. بسیاری از آنها قادرند تکالیف اولیه خواندن را آنقدر خوب انجام دهند که بدون آموزش یا اندکی آموزش به کتاب ها دست یابند و اطلاعات اولیه درباره خط چابی بدست آورند و سرعت خواندن و سپس نوشتن خود را افزایش دهند.

گزارش موردی

حمید ۸ ساله و کلاس دوم دبستان است. او توسط روانپزشک اطفال برای ارزیابی اختلالات یادگیری ارجاع داده شد. به گفته ی مادرش کلاس اول را به کمک معلم و با نمرات خیلی پایین گذرانده بود و حال تمایلی به درس خواندن نداشت. کودک سابقه ای از مشکلات عصبی، بینایی یا شنوایی نداشت و هوش او در نتیجه آزمون وکسلر، طبیعی گزارش شده بود.....

مشکل در نوشتن به چه معناست؟

آیا تا بحال از خود پرسیده اید که چرا برخی از کودکان فقط در تکالیف مدرسه مشکل دارند؟ چرا دست خط برخی از کودکان خوب نیست؟ آیا متوجه شده اید در کپی کردن از روی تخته سیاه و یا کتاب مشکل دارند؟ آیا آنها در بخش کردن و نوشتن کلمات مشکل دارند؟ آیا در نوشتن افکارشان روی کاغذ مشکل دارند؟ آیا بارها با اینکه به آنها گوشزد شده است که خوب نگاه کنند یا خوب گوش کنند باز هم اشتباه می نویسند؟

مشکل در ریاضی چیست؟

زهرا ۱۱ ساله و کلاس پنجم دبستان است. به علت مشکل در توجه و تمرکز دارو مصرف می کند. او برای ارزیابی اختلالات یادگیری ارجاع داده شده است. بار اولی که او را ملاقات کردم نگران و مضطرب بنظر می رسید و با صدای خیلی آرام به سوالاتم پاسخ می داد.

کودکان مبتلا به مشکل ریاضی در چه مهارتهایی مشکل دارند؟

چه عواملی در بروز اختلالات یادگیری سهیم‌اند؟

۱-عوامل ژنتیکی

۲-عوامل بیوشیمیایی

۳-آسیب‌های مغزی

۴-عوامل عصب‌شناختی

۵-عوامل محیطی

چرا این کودکان اکثر مطالبی را که یاد می‌گیرند به سرعت فراموش می‌کنند؟

آیا آگاهی واجی ضعیف در این کودکان می‌تواند علت مشکل خواندن باشد؟

چرا این کودکان در خواندن و نوشتن، صدا یا حروف مشابه را جانشین هم می‌کنند؟

این کودکان چه مشکلات عاطفی و شخصیتی دارند؟

گزارش موردی

کودکان با اختلالات یادگیری چه مشکلات اجتماعی دارند؟

گزارش موردی

معمولاً چه مشکلات دیگری همراه با اختلالات یادگیری دیده می‌شود؟

*نقایص حرکتی

*اضطراب

*افسردگی

چگونه می توان مشکلات یادگیری را از سایر مشکلات تمیز داد؟

*عقب ماندگی ذهنی

*مشکلات هیجانی-رفتاری

*مشکل نقص توجه-بیش فعالی (ADHD)

آیا اختلالات یادگیری درمان می شوند؟

چگونه می توان خواندن از طریق مسیر واجی را به کودک نارساخوان آموخت؟

به چه طریق می توان روش کلی خوانی را به این کودکان آموخت؟

برای کاهش مقاومت و افزایش انگیزه ی کودک در برابر یادگیری چه استراتژی را می توان بکار

گرفت؟

چگونه می توان دقت بنیانی و شنیداری این کودکان را در یادگیری حروف افزایش داد؟

برای افزایش حافظه و رعایت توالی بینایی چه می توان کرد؟

چگونه می توان حافظه و توالی شنیداری این کودکان را بهتر نمود؟

با چه روشی می توان یادگیری کلمات را برای کودکانی که مشکل توجه و تمرکز دارند، آسان کرد؟

این روش برای کودکانی که توجه و تمرکز کمتری داشتند و نیز کودکانی که کلاس چهارم تا دوره راهنمایی بودند و در خواندن کلمات مشکلی نداشتند ولی در نوشتن کلمات با مشکل مواجه می شدند به طوری که با انجام شیوه های قبلی باز ناموفق بودند، تدوین و اجرا شد که نتایج آن متمر ثمر بوده است زیرا این روش به نوعی در ثبت واژه در حافظه بینایی و شنیداری کمک می کند.

۱-هر بار ۱۰ واژه دشوار را انتخاب کنید.

مثال:

حوزه-حیطه-شعار-حقایق-اعم-تعاریف-مختلط-منزوی-ظلال-فرضیه

۲-اولین واژه را درشت بنویسید.

۳-از کودک بخواهید همزمان با بلند خواندن هر کلمه جدید آن را یک بار با مداد یا خودکار مشکلی و بار دیگر با رنگ قرمز آن کلمه را پررنگ کند.

۴-سپس روی واژه را بپوشانید و از کودک بخواهید از حفظ بنویسد.

۵-در صورت اشتباه نوشتن یکبار واژه را رونویسی کند و مجدداً آن را از حفظ بنویسد.....

با چه استراتژی می توان خطاهای آموزشی کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری را حذف کرد؟

الف-آموزش حروف ه آخر و ه

به کودک بگویید هر کلمه ای که حرف آخرش ا-در-ز-ذ-و- باشد، بعد از آن صدا "ه" می نویسیم. به عبارت دیگر برای کودک توضیح دهید که چون به این حروف صدایی نمی چسبد و ادامه ندارند، "ه" می نویسیم.

مثال: ما ← ماه دربار ه

زمانیکه حرف آخر کلمه ای غیر از این صداها باشد و حرف کوچک داشته باشد با "ه آخر" بنویسیم.

مثال: ادامه - خانه

چگونه می توان نوشتن "می" کاری و "ب" در شروع کلمات را به کودک آموزش داد؟

برای آموزش این حروف بهتر است در ابتدا مفهوم فعل و اسم را به کودک با مثال یاد دهید. بگویید: "فعل یعنی یک کاری انجام می شود مثل خوردن، پوشیدن، رفتن و... ولی اسم نام شیء یا فرد است که بر آن گذاشته شده است مثل اسم خودت که تو را به آن نام می خوانیم؛ میعاد، میز، میوه و...".

چگونه می توان سرعت خواندن کودکان نارساخوان را افزایش داد؟

-با نوک مداد، کلمات را به کودک نشان دهید و از او بخواهید که همراه با حرکت مداد کلمات را پشت سرهم بخواند. ابتدا روی هر کلمه چند ثانیه مکث کنید و سپس تدریجا کلمات را با مکث کمتر نشان دهید. آنقدر

تمرین کنید تا با آهسته و تندتر کردن سرعت حرکت مداد، کودک خواندن خود را با حرکت دست شما تنظیم کند.

برای افزایش درک خواندن چه می توان کرد؟

هدف نهایی از خواندن، درک مطلب و شناختن موضوعات مطرح شده در آن است. آموزش درک مطلب به کودک باید همزمان با آموزش سطوح خواندن باشد که عبارت است از: خواندن و درک کلمه، جمله و متن. بهتر است به ترتیب سطوح زیر را در کودکان تقویت نمایید.

-خواندن کلمات عینی همراه با تصویر باشد و به تدریج تصاویر حذف شوند و کودکان با دیدن کلمه، معنای آن را درک کنند.

مشکل نوشتن

نوشتن یک فرآیند عصبی پیچیده است که به هماهنگی مکانیسم های چندگانه مغز مرتبط است و نیازمند تحریک و ادغام زنجیره منابع اطلاعاتی چندگانه، توجه، حافظه، مهارت های حرکتی، زبانی و شناخت است. مشکل نوشتن یک ناتوانایی یادگیری ویژه است که یادگیری زبان نوشتاری و استفاده از زبان نوشتاری برای بیان افکار و اندیشه ها را تحت تاثیر قرار می دهد. دانش آموزان زیادی وجود دارند که در درس دیکته دچار مشکل هستند و معمولاً معلمان عزیز و والدین برای تقویت دیکته به روش ها و راههای زیر متوسل می شوند:

✓ به کودک پند و اندرز می دهند و از آنان کوشش بیشتری طلب می کنند.

✓ کودک را تحقیر، سرزنش و مواخذه می کنند.

✓ والدین به سرزنش و انتقاد از معلم می پردازند.

✓ هر کدام از والدین، عضو دیگری از خانواده را مقصر می شمارند.

✓ میزان تکالیف خانه و مدرسه را که به نوعی به درس دیکته مربوط می شود، افزایش می دهند.

✓ از کودک می خواهند شکل صحیح کلماتی را که در نوشتن آن مرتکب اشتباه شده است، بارها بنویسد.

نشانه های تشخیصی مشکل نوشتن

مراحل آموزش نوشتن

مشکل ریز نویسی

تمرینات رفع ریزنویسی

صفحات روزنامه یا یک مقوای بزرگ را در اختیار او قرار دهید و از او بخواهید آن را با مداد رنگی خط خطی کند. او را تشویق کنید تا خطوطش را محکم، قوی، جسورانه و بلند رسم کند. دواير و مارپیچ های حلزونی شکلی را تا حد امکان بزرگ، بر روی صفحه روزنامه یا مقوا رسم کند.

تقویت عضلات دست و رفع خستگی

تعریف آموزش دیکته نویسی

شیوه های آموزش دیکته نویسی

آماده سازی برای نوشتن دیکته نویسی

بیشترین غلط های املائی دانش آموزان

مشکلات املائی - نوشتاری و درمان آن ها

اشکالات املائی دانش آموزان

نارسانویسی

نارسانویسی به وضعیتی اطلاق می شود که دانش آموزان قواعد نگارشی را در هنگام نوشتن رعایت نمی کنند، تمام کلمه یا بخشی از حروف آن را نمی تواند هم اندازه و هم شکل طبق قواعد نگارشی بنویسد، همچنین نارسایی آموزش در مورد استثناها و قواعد نگارشی جزو این دسته از مشکلات است. به طور خلاصه واژه ها تقریباً درست نوشته شده اما به علت رسا نبودن ، کج نویسی و... باید این مشکل مرتفع شود.

علل مهم نارسانویسی

خطاهای نوشتن با دست

۱. کج نویسی بیش از حد.

۲. راست نویسی بیش از حد

۳. پر فشار نوشتن

۴. کم رنگ نویسی بیش از حد

۵. زاویه نویسی بیش از حد

۶. نامرتب نویسی بیش از حد

۷. فاصله گذاری بیش از حد

درمان نارسا نویسی

(نکته: می توانید از کاربرگ ها برای تمرینات استفاده کنید)

وارونه و قرینه نویسی

یکی از مشکلات خط وارونه نویسی است. کودکان بویژه در آغاز یادگیری نوشتن بعضی از حروف را وارونه می نویسند. البته مشکل وارونه نویسی تا قبل از ۶ سالگی در میان کودکان رایج است. و بر وجود ناتوانی در یادگیری دلالت ندارد. ولی از سن ۷ سالگی به بعد لازم است که به این کودکان توجه شود. و برنامه آموزشی و درمانی خاصی طراحی شود. این مشکل با مداخله اصلاح می شود.

درمان وارونه و قرینه نویسی

راهکار جهت رفع وارونه نویسی و قرینه نویسی

ضعف حافظه دیداری

علل ضعف حافظه‌ی دیداری

تقویت حافظه‌ی دیداری

ضعف در تمیز دیداری

تقویت تمیز دیداری

تقویت تمیز دیداری

ضعف حساسیت شنوایی

شد.

تقویت حساسیت شنوایی

ضعف حافظه شنوایی

تقویت حافظه‌ی شنیداری

ضعف حافظه توالی دیداری

تقویت حافظه‌ی توالی دیداری

عدم دقت و توجه

تقویت دقت و توجه

مشکل ریاضی

این مشکل در توانایی فرد به روی محاسبات ریاضی تاثیر می گذارد. مشکلات یادگیری می تواند نشانه های مختلف داشته و از فردی به فرد دیگر نیز متفاوت باشد. در کودکان خردسال مشکل ریاضی می تواند در شمارش و تشخیص اعداد تاثیر بگذارد.

اقدامات درمانی مشکلات ریاضی

اولین قدم برای درمان این است که از طبیعی بودن کودک مطمئن شویم. یعنی اطمینان از اینکه کودک فاقد عقب ماندگی ذهنی و ضایعه ی مغزی بوده و به لحاظ روانی عادی است. برای اطمینان از طبیعی بودن کودک باید از متخصصین مربوطه کمک گرفت. این کار نه تنها در مواردی که ما نشانه های کافی برای تردید در طبیعی بودن دانش آموزان معمولی که اختلالات یادگیری دارند لازم است. فرض کنید دانش آموزی در کلاس چهارم ابتدایی درس می خواند و با معدل های نسبتاً خوبی کلاس های قبلی را گذرانده است و به طور حتم داری هوش طبیعی است و برای تشخیص عقب ماندگی ذهنی نیازی به آزمون هوشی ندارد. اگر چنین دانش آموزی در تمام درس ها پیشرفت خوبی دارد و فقط در یکی دو درس مشکل جدی دارد، باز هم می توان مطمئن بود که کودکی طبیعی است و در این مورد نیازی به تحقیق نیست.

مشکلات توجه و تمرکز

عوامل و موانع تمرکز:

روش های تقویت:

راهنمای کلی درمانگران

توصیه هایی برای اجرای برنامه درمانی

تمرینات برای مفهوم ریاضیات

در زمینه مفهوم کم - زیاد - کوچک - بزرگ:

مفهوم زیر - رو - بالا - پایین:

مفهوم دور - نزدیک:

مفهوم جلو - عقب:

مفهوم عمق یا گودی:

مفهوم کوتاه - بلند:

مفهوم خط کشیدن:

مفهوم شناسایی جهت ها:

درمان ناتوانی با استفاده از بازی

بازی معما:

بازی ذهن خوانی:

ترمیم ناتوانی در ریاضیات:

رفع اشکال در مهارت های محاسباتی پایه:

رفع موانع توجه و دقت:

عدم توجه به علامت ها:

عدم دقت به ستون ها:

- عدم توجه به نوشتن کامل اعداد:

جا انداختن اعداد:

محاسبه نکردن:

اشتباه در اثر مجاورت نویسی :

تمرین های پیشنهادی برای رفع هر کدام از این مشکلات:

تمرین پیشنهادی :

تهیه کننده: فرشته بابائی و ایمان شافعی

پکیج های روانشناسی را از کاتال [@package_psy](#) خریداری کنید.